

Lokalhistorisk forening for Sønderhald kommune

Årsskrift 2003

Arkivernes Dag - den 8. november - blev en god oplevelse for alle der deltog - unge som ældre. I baggrunden ses et udsnit af de mange spændende billedecollager.

Sønderhald Egnsarkiv

Nørregade 5B, 8963 Auning, tlf. 86 48 37 84.

Åbningstid: Mandag kl. 15-21.

Nærværende årsskrift for 2003 er trykt i 500 eksemplarer og udgivet af Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune og Sønderhald Egnsarkiv, Nørregade 5B, 8963 Auning.

Eftertryk af årsskriftet - helt eller delvis - kun tilladt med udgiverens tilladelse.

Fremstilling: Djurs Gruppen Grafisk Support, tlf. 86 48 36 33.

Ansv. for årsskriftet:

Hanne Byriel, Kirkevej 14, 8963 Auning, tlf. 86 49 50 69.

Ekspedition:

Helga Sørensen, Årslev, 8900 Randers, tlf. 86 49 13 40.

Ekstra eksemplarer af årsskriftet 2003 kan købes for 60 kr. pr. stk.

Overskudseksemplarer af skrifter fra 1978-2002 fås for 20 kr. pr. stk.

Hele sættet af ældre skrifter kan erhverves for 10 kr. pr. stk.

ISSN 0109-4017

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Om Vester Alling forsamlingshus	5
Aunings første kæmner <i>Uddrag fra slægtsbogen for Søren Marius og Bodil Kathrine Nielsen</i>	7
Den gamle landsbysmed - noget af en troldmand <i>- eller krøniken om de Øster Alling-smede</i>	18

Forord

*Når tilflyttere bliver boende længe nok,
kan de også være med til at skrive lokalhistorie*

AF MINNA CHRISTENSEN

Således lød overskriften til forordet i sidste Årsskrift, skrevet af Henning Millard. Jeg finder, at denne overskrift også er dækkende for det forord, som jeg er blevet bedt om at skrive i år.

I 1964 blev jeg ansat som aspirant til embedet som lærerinde ved Sønderhald herreds forbundsskole i skoleforbundet mellem Nr. Årslev-Hørning og Virring-Essenbæk kommuner. Skolen var dengang ny og moderne, og da den samtidig lå i umiddelbar nærhed af Århus, hvor min mand dengang læste, var jeg meget glad for ansættelsen. Når man dengang søgte en lærerstilling, tog man rundt til skolekommisionsmedlemmerne for at præsentere sig. Da det var umuligt at nå alle på en enkelt dag, kørte vi fra Salling til Assentoft to dage i træk. Jeg husker, at vi talte med en, der var ansat ved vejvæsenet, og asfalteringen af Grenåvej måtte midlertidigt standses, mens jeg fik hilst på Johannes. Ligeledes havde jeg en snak med en landmand i svinestalden, mens han fodrede.

Ved en rundvisning på skolen beundrede vi bl.a. væggen i småbørnsfløjen, hvor der var indmuret keramik, som min forgænger, Mette Nørgaard, havde skænket skolen ved sin afsked. Min mand hviskede da til mig: "Den anden væg må så være din om 40 år". Vi havde naturligvis dengang ikke forestillet os, at denne skole skulle være min arbejdsplads i så mange år. Men jeg må sige, at jeg fik 37 fantastisk dejlige år på samme skole.

Når jeg tænker på tiden som ung lærer i 60'erne og 70'erne har der naturligvis været en rivende udvikling i skolen. Selve undervisningsformen har ændret sig væsentligt. Grundlæggende kan man sige, at i dag arbejdes der meget i grupper, og eleverne hjælper hinanden. Dengang arbejdede den enkelte for sig selv, og skulle der søges hjælp, var det kun læreren, man spurgte. Man måtte ikke sidde og hviske med sidemanden.

Forældresamarbejdet har udviklet sig enormt. I dag foregår megen planlægning for den enkelte klasse sammen med forældrene, og der er en fast struktur for møder og samtaler. Tidligere mente mange forældre, at en henvendelse fra skolen betød, at der var problemer med det enkelte barn. Jeg husker således, at da jeg indkaldte til det første forældremøde i min nye 1. klasse, mødte der to mødre. De kunne fortælle, at når de andre ikke kom, var det nok, fordi de syntes, at det gik godt nok.

Der er meget mere, der kunne fortjene en omtale, for emnet er spændende og bredt og kan diskuteres af alle. Vi har jo alle selv været en del af skolen, og vore forældre og bedsteforældre har gerne fortalt om deres skoletid, og nu følger vi så måske næste generation. Så set i en helhed dækker vor viden om skolen en meget lang årrække. En viden, som er både nyttig og interessant, da skolen altid har afspejlet tidens samfund.

Vester-Ailling

Gadepartie

Vester Ailling forsamlingshus set fra øst.

Om Vester Alling forsamlingshus

AF EVALD NIELSEN

I Vester Alling ligger kirken og den gamle skole som naboer på sydsiden af vejen. Overfor, på vejens modsatte side, ligger forsamlingshuset og skolens legeplads - nu parkeringsplads.

Forsamlingshuset ejes af kirken og er en tro kopi af huset i Ring. Men hvorfor ejer kirken forsamlingshuset og hvorfor er det magen til huset i Ring?

To spørgsmål, som ofte bliver stillet. Her er svarene.

I begyndelsen af 1900 tallet kom der en bestemmelse om, at der skulle indføres obligatorisk gymnastik i skolerne. Da man ikke havde noget lokale i Vester Alling og Ring, besluttede sognerådet at bygge gymnastikhus i de to byer.

Økonomien i byggerierne var således, at staten betalte det halve og kommunen den anden halvdel. I Vester Alling gik beboerne med til at betale det halve af kommunens andel, imod at de så måtte bruge det som forsamlingshus. Huset blev bygget i 1907 og kostede 7.000 kr.

Der blev udarbejdet ens tegninger til de to huse, og arbejdet i Vester Alling blev overdraget til gårdejer Lars P. Jensen, også kaldet "P. Snedker". Han var oprindelig håndværker, inden han blev gift med Ann Dorthe, som havde gården overfor kirken i Vester Alling.

"P. Snedker" var en fremsynet mand, som sad i sognerådet. Han "kom til" at tage forkert mål, så huset blev bredere end planlagt. Det er derfor bredere end det tilsvarende hus i Ring.

Det var i alle årene kommunen, som administrerede huset, og foruden gymnastikken blev den lille stue ovenpå brugt til sløjd.

Huset stod uændret til sidst i halvtredserne. Da lavede man en lille tilbygning mod nord med plads til borde og redskaber, og der blev også lavet toiletter og håndvask samt garderobe.

Efterhånden som trafikken voksede og det blev mere farligt at løbe over vejen til legepladsen, byggede man en tunnel under vejen med opgang i det hus, som man byggede på legepladsen med toiletter til piger og drenge.

Efter dannelsen af Gl. Estrup kommune i 1966 blev skolerne nedlagt og børnene flyttet til Auning. Kommunen havde nu ikke længere nogen interesse i gymnastikhuset og ønskede at afhænde det.

Beboerne var interesseret i at købe og var opmærksomme på, at de ejede en fjerdedel af huset.

Kommunen ville godt sælge til beboerne på rimelige vilkår og grd. Peter Jensen, Bæksvad, som sad i Gl. Estrup sogneråd, indkaldte til et beboermøde, hvor man skulle drøfte sagen, og der var udarbejdet forslag til, hvordan man kunne lånefinansiere.

Prisen var 10.000 kr.

Der var stort fremmøde af beboere.

Jeg var lidt betænkelig ved tanken om at skaffe kapital til drift fremover. Det kunne måske give problemer, når "festrusen" havde lagt sig.

Jeg fik den tanke om formiddagen, at vi kunne lade kirken købe huset. Så havde vi stadigvæk mulighed for begravelseskaffe m.m. samt toiletter og parkering til kirken.

Jeg gik ind og ringede til provst Asmund, Ørsted og forelagde ham tanken. Han sagde med det samme "Hvis De synes, så synes jeg også".

På mødet om aftenen forelagde jeg planen, og den fik med det samme tilslutning. Det blev først efter kommunesammenlægningen i 1970 at sagen gik i orden.

Et par år efter blev jeg opmærksom på, at "Aarhushallen" solgte sine stole for 25 kr. pr. stk. Viggo Skou og jeg kørte til Aarhus og købte 75 stk.

Vi fik dem hjem, og beboerne mødte et par aftener og malede dem.

Ved indsamling blev beløbet betalt af beboerne.

Lidt senere købte vi kaffekopper og fade.

Nu på det sidste har huset fået en hovedistandsættelse, og man har købt service, bestik og glas, så man nu kan klare enhver opgave, og det hele er meget tiltalende.

Aunings første kæmner

REDIGERET AF WALLIN FEDER

Søren Marius Nielsen

Bodil Kathrine Nielsen

I tiden før den store socialreform i 1933, var det således i de mange små landkommuner, at det var de folkevalgte sognerådsmedlemmer som selv klarede de administrative ting. Man delte opgaverne med bl.a. folke-registeret, regnskabet og anden administration imellem sig, alt efter evner, lyst og interesse for tingene.

Sådan så situationen også ud i Fausing-Auning kommune, men i 1936 er opgaverne nok blevet for store og indviklede, for da søgte og antog man kommunens første kæmner.

Hans navn var Marius Nielsen, født i 1892, altså 42 år, da han ankom til byen med sin jævnaldrende kone Bodil. Parret var blevet gift i 1913 og havde fået 9 børn, 5 drenge og 4 piger.

2 af Bodil og Marius' børnebørn udgav i december 2002 en meget flot slægtsbog, som tager udgangspunkt i de to mennesker, Bodil og Marius Nielsen, og det er ud fra beskrivelserne i denne bog, vi har fået lov til at tegne et billede af byens første kæmner og hans familie samt tiden i Auning i den årrække han virkede i byen.

Slægtstavle over Marius og Bodil

Søren Marius 1892-1964 gm. Bodil Kathrine 1892-1947	Arne	1914-1986	gm. Rigmor 1919
	Karen	1916-1976	gm. Ejvind 1920-1980
	Ejner	1918	gm. Ellen 1919-2002
	Otto	1920-1999	gm. Gerda 1924-1965 Ruth 1933
	Viggo	1922	gm. Edith 1923
	Asta	1925	gm. Verner 1918-1986
	Agnethe	1927	gm. Jacob 1920-1999
	Magda	1929	gm. Svend 1926-1985
	Bent	1933	gm. Margit 1936-1997

Først lidt baggrund

Efter deres bryllup overtog de faderens lille sted i Ollerup på Sjælland. Der hørte kun 3 tdr. land jord til ejendommen, men da faderen praktiserede som dyrlæge kunne han leve af det. Det kunne Marius ikke, så han tog arbejde ved siden af. I 1922 brændte ejendommen ned, og i forbindelse med opbygningen søgte Marius om tillægsgjord således, at der kunne blive et husmandssted ud af det.

Da Marius havde fået tillægsgjorden, kom han i sognerådet valgt for de radikale. Kort efter blev han skatteopkræver - et lønnet job, og det blev begyndelsen på hans kommunale karriere.

Han kørte rundt på cykel i hele kommunen, cyklen blev kaldt "skatteraceren". Det var især vanskeligt at få pengene ud af de velhavende bønder - sommetider var han nødt til at køre flere gange. Protokollen var med i en stor lædertaske.

I 1924 blev han folkeregisterfører. Det blev børnene sat til at passe - efterhånden som Marius fik andre opgaver. Han lavede regnskabet, fordi sognerådsformanden ikke kunne finde ud af det. Han sørgede for sognerådssagerne, økonomien og for at aflægge regnskab, og således nåede han lidt efter lidt langt i sin kommunale uddannelse.

Marius havde travlt med det kommunale, så reelt var det Bodil og børnene, der passede landbruget. Marius var kun med, når der skulle sås eller luges roer. Besætningen bestod af 4-5 malkekøer, 2 heste og nogle svin. Desuden et par hundrede høns. Der blev slagtet en hanekylling, når familien manglede mad. De dyrkede mange grønsager, og havde næsten al føden selv, der blev ikke købt noget, og der fandtes da heller ikke penge i større omfang.

Marius var noget af et opfindertalent og interesserede sig meget for elektronik, han ville have været elektriker, men det ville faderen ikke gå med til, det var ikke noget fag den gang. Marius læste alt, hvad han kunne få fat i af bøger. Han byggede en vindmølle, som skulle forsyne stedet med el. Den blev lavet af gamle telefonmaster, forstærket med jernstænger. Vingerne var klippet af gamle tjæretønder, som Marius tiggede fra vej-arbejdet, hvor de var begyndt at asfaltere. Vingerne kunne drejes op/mod vinden nedefra. Der kom en generator på. Gamle akkumulatorer fra last-biler satte Marius sammen, og på den måde havde de strøm, også når møllen ikke kunne køre.

Det var en lettelse for Bodil at få elektricitet i huset, også fordi hun nu slap for at ordne alle petroleumslamperne.

Meget blev mekaniseret tidligt på grund Marius' opfindergen. Allerede omkring 32-33 købte han en Ford T årgang 1926 på auktion for 40 kroner. Den var ikke indregistreret. Den stod en hel måned, hvor de ikke kunne starte den. Marius skilte den selv ad og fik ordnet den, og så kunne den starte. Forden blev brugt til at trække både tærskværket og en rundsav. Det lod sig gøre, ved at de hævdede det ene baghjul med en donkraft, så stod det andet hjul stille, og man havde et trækthjul til en remskive. Bilen blev også brugt til at trække kultivator og lign. i marken, og der kunne sættes lad på, så de kunne køre møg ud.

Bønderne omkring måbøde, da de så denne "traktor". Den måtte ikke køre på vejene, det var for dyrt at få den indregistreret. Men man kunne låne prøveplader for 4 kroner pr. døgn, så når de skulle ud at køre, bildte de politiet ind, at en køber ville se på bilen.

Marius kunne tjene lidt på nogle af sine opfindelser, men det meste var nu for hans fornøjelses skyld. Han byggede mange radioer, først krystalapparater, senere til elnettet.

Måske kunne Marius havde drevet det vidt som fabrikant, for omkring samtidig med at Fonas stifter begyndte en egentlig produktion af radioapparater, fik Marius snedkeren i Ottestrup, til at lave kabinetter, som Marius samlede med spole og lampe ovenpå - og stik til hovedtelefoner. Disse apparater solgte han en del af. Han lavede også små elmotorer, og begyndte på en tre hjulet cykel drevet af el, men den blev ikke færdig, før de rejste til Auning. Måske var det flytningen til Auning, der satte en stopper for hans interesse, ihvertfald hørte det op på det tidspunkt.

Nu var familien så kommet til Auning. De første år boede familien i en lejlighed på første sal af hotellet, kontoret blev indrettet underneden. Alt lejet af sognerådet til brug for byens første kommunekontor. Med til Auning flyttede Viggo, Asta, Agnethe, Magda og Bent, så der har været læs på i den forholdsvis lille lejlighed.

Nu lader vi så familien fortælle

Asta der var 11 år da de flyttede, fortæller at det for hende var en lykke at komme til Auning. Her fik hun en meget bedre undervisning af lærer H.P. Nielsen, end hun havde fået i Ollerup.

Også på anden vis var det en fordel. Selvom jeg ikke dengang havde begreb om at definere det, så mærkede jeg tydeligt, at vi var kravlet højere op på den sociale rangstige. Der var markant forskel på at være "husmandstøs" og på at være "kæmnerens datter". Jeg ville så gerne have været i realskole og havde også fået overtalt far, men mor sagde nej. Hvis jeg skulle, skulle de yngre søskende jo også og det fandt mor, at der ikke var råd til. Der var nemlig ingen realskole i Auning. Vi skulle til de private realskoler i enten Allingåbro eller Ryomgård. Her skulle der betales skolepenge, dertil togkort og mor hævdede, at der skulle mere og finere tøj til. Så det forblev nej.

I vinteren 1938/39 gik jeg til præst i Fausing. Vi cyklede, men det blev en meget streng vinter og ofte måtte vi gå. Så vi var meget forkomne efter disse ture. Jeg blev også konfirmeret i Fausing kirke. Konfirmationerne var dengang om efteråret i Auning kirke og om foråret i Fausing kirke. Herefter var jeg 3 år i huset hos læge Mehlsen. Det var lærerige år.

Bodil og Marius fejrer sølubryllup i Auning i 1938, her med alle 9 børn: Bagest: Ejner, Agnethe, Arne, Viggo. Foran: Karen, Bent, Bodil, Marius, Magda, Otto, Asta

Fra min tidligste ungdom kan jeg huske, at der altid var nogle af de ældre søskende hjemme i julen og påsken. Far havde derfor i flere år til 2. juledag og 2. påskedag en stående reservation af hele 4. række i biografen (12 pladser, de bedste i hele biografen). Der var aldrig problemer med at få dem fyldt op.

Efter pladser i huset forskellige steder i landet, samt et ophold på Uldum højskole, opfordrede far mig til at komme i lære hjemme på kontoret. Det takkede jeg ja til. Mor var på det tidspunkt blevet syg. I starten vidste vi ikke at hun havde kræft og hvor alvorligt det var. Hun lå ofte på centralsygehuset i Randers og senere også på radiumstationen i Århus.

Far forærede mig i foråret 1946 kørekort (det kostede inkl. køretimer 100 kroner). Det var for, at jeg så kunne køre ud og besøge mor, så far ikke behøvede at køre hver gang, men også for at jeg kunne køre til Fausing og holde kontordag den ene gang omkring den 1. i måneden, hvor vi skulle udbetale aldersrente (det hed folkepensionen dengang).

Psykisk havde far det meget dårligt under mors sygdom og det var ikke altid han kom på kontoret. Men jeg var efterhånden kommet godt ind i arbejdet, så det gik alligevel. Almindeligvis havde far og jeg et meget fint samarbejde.

Mor ønskede at dø hjemme. Hendes sidste tid blev meget svær og smertefyldt. Det påvirkede naturligvis os alle, så det var en nåde, da hun fik lov at lukke sine øjne. Bodil døde den 7. september 1947.

I lighed med flere af de andre søskende kom Viggo også i lære hjemme på kontoret.

Han fortæller at det var noget af et kulturchok at flytte til Auning, selvom det var rart at slippe for nogle af de tunge pligter. Pludselig havde familien hverken jord eller dyr. Viggo gik meget til sport - for dog at foretage sig noget. Han gik til præst hos pastor Bielefeldt i Fausing. Han mente, de havde lært salmevers nok i skolen, så hos ham skulle de kun kunne: "Sorrig og glæde de vandre til hobe". Præsten lavede ture for konfirmanderne til Randers fjord, de cyklede derop, og så havde han arrangeret med færgen, at de, der kunne, skulle svømme ved siden af. Det kunne Viggo! Året efter konfirmationen arrangerede præsten sammenkomster, dér lærte Viggo bl.a. at ryge på hans lange pibe, og de fik læst historier op.

Efter at Viggo var kommet i lære i 1936, fik han kommunen til at betale for undervisningen på handelsskolen i Allingåbro, men måtte selv betale bøgerne, det klarede han ved bl.a. at renskrive sange.

Marius havde medhjælpere på kontoret, og lidt efter lidt kom de store børn hjem og var med i arbejdet. Marius selv trak sig delvist og lod de andre passe ekspeditionen, når folk kom og betalte skat o.s.v.

Der var skiftevis to sognerådsformænd, N. Rafn og S.K. Andersen. Marius var noget på kant med Rafn, som var en hidsig og opfarende rad, den anden gik det bedre med, han var mere besindig.

Som nævnt boede familien de første år i en lejlighed på kroen. Meget plads har der nok ikke været, men det blev der mere af da de flyttede ind i Kirkegade 8, som sognerådet købte i 1940. i den ene fløj af huset var der mødelokale og kontor - og toiletter med træk og slip! Marius fik engang låst sig inde på det ene, og han skældte og smældte, selvom ingen jo kunne gøre for det. Bodil grinede bare ad ham, og det hjalp bestemt ikke på situationen.

Levestandarden var blevet lidt højere - og plads havde de nu også. Nu var der råd til at holde børnefødselsdag for pigerne i klassen. De fik boller og lagkage og varm chocolate og små frikadeller inden de skulle hjem.

Magda fortæller at hun ikke kan huske at de fik oksekød, før de flyttede til Auning. Hvis der var en fedekalv, blev den solgt. Nu blev der mere luksus, hver søndag blev der lavet hakkebøffer af et pund oksefars. Én lille bøf til hver - og to til Marius.

Al madlavning og bagning foregik naturligvis på brændekomfur, og Bodil bagte nogle kæmpestore franskbrød. Nu skulle hun desuden også sørge for bagværk til sognerådsmøderne, og der skulle meget til. Boller, kringler, lagkage - og tit også de fineste medaljer - blev fremstillet i køkkenet. Fiskemanden kom sommetider med en ordentlig spand sild, som Bodil selv saltede. Selvom der efterhånden ikke var så mange hjemme mere, skulle der meget til - især til højtiderne, hvor de voksne børn kom hjem fra nær og fjern.

De havde kun en lille køkkenhave, men den blev udnyttet til det yderste. Grønsagerne stod så tæt, at der ikke var plads til gange mellem rækkerne. Børnene måtte passe lugearbejdet. De havde overtaget en flok høns fra de forrige ejere, så de havde selv æg. Marius byggede drivhus og gik meget op i at dyrke tomater, agurker og de flotteste blomkålshoveder. Der var også frugttræer, bl.a. en espalieret Reine Claude med de lækreste grønne blomster. Op af huset voksede der vindruer, pærer og æbler. Bodil syltede både frugterne, de grønne tomater, græskar og agurker.

Til jul blev der bagt masser af småkager: brune kager, vanillekranse, klejner (som Marius satte stor pris på) og pebernødder, som de spillede "effen og ueffen" med.

Fra Ollerup husker Magda, at Marius pyntede juletræet i den nye stue, og mens han tændte lys og stjernekastere, blev børnene stillet op på en række ude i gangen - den mindste forrest. Så kunne man stjæle sig til et kig gennem nøglehullet inden det store øjeblik, hvor døren blev åbnet.

I Auning blev der lavet marcipankonfekt - og det var et højdepunkt alle deltog i. Hos købmanden fik de varerne i juleposer i december, de blev omhyggeligt gemt og brugt til godteposer - de fik én hver juleaften med konfekt, en appelsin, et æble, pebernødder og måske lidt købechocolade. Det var naturligvis talt op, så der var lige meget i hver pose.

Gaverne var meget tit tøj, som Karen havde syet. Nyt tøj var en sjældenhed i Ollerup - de arvede fra familien, og alt blev lappet og syet om, indtil det ikke kunne hænges sammen mere. Bodil strikkede lange uldne strømper til alle mand, og noget af det første pigerne lærte, var at stoppe strømper. Bodil reparerede - men syede ikke selv nyt tøj. Det kunne ske, at der blev købt stof - og så fik de en sykone til at sy kjoler. Da de skulle flytte til Auning i 1936, fik Asta og Agnethe syet blomstrede kjoler - med flæser på kraven, hvorimod Karen købte en ny til Magda. Den kostede 9,85! De fik alle nye lærredssandaler, og Karen klippede deres lange fletninger af, nu hvor de skulle bo i byen, skulle de ikke ligne små bondepiger mere.

Badeværelse kom der først, da der blev installeret centralvarme i huset - og da var Bodil syg og nåede ikke at få glæde af det.

Den daglige hygiejne foregik ved køkkenvasken, så det blev kun nødtørftigt - og ellers kom de i bad, når der blev vasket storvask, og der alligevel var tændt op under gruekedlen. Alt tøj blev kogt der - og bagefter skyllet i iskoldt vand! De brugte brun sæbe, soda og stangsæbe - som de rev til spåner på rivejernet.

Magda husker sin mor som mild, rolig og måske lidt fjern. Hun var ikke den, der talte ret meget, og hun brød sig ikke om at gå ud, derfor var det altid børnene, der blev sendt i forretninger.

Der var ikke den store hjertelighed i hjemmet, man rørte ikke sådan ved hinanden - men der var til gengæld meget humor, og de var altid gode til at more sig sammen.

I 1940 kom den tyske besættelse, og så ændrede livet sig for alle i Danmark. Sukker, smør og mange andre madvarer kunne kun fås med rationeringsmærker. Også kød var der mangel på, og de fik selleribøf, røddebøf og tomatbøf med bløde løg og kartofler til, og brødene blev bagt med sigtemel og bygmel - som mildest talt ikke hævdede ret godt. Konfekt til jul blev lavet af ristet bog iblandet flormelis og mandelessens eller af kartofler. Tøj var der ikke meget af, så alt måtte lappes og stoppes og syes om.

Marius og Bodil saver stødbrænde under krigen.

Den yngste, Bent fortæller: Jeg skulle begynde at gå i skole 1. april 1940. 9. april skulle jeg også i skole, men blev sendt hjem med det samme. Jeg var ikke så glad for alle de sorte flyvemaskiner.

Vinter var det altid og meget koldt. Vandrørerne sprang, så kontorgangen var oversvømmet og frosset til is. Vandrørerne frøs i jorden, så man måtte hente vand på mejeriet - vi var så heldige at kunne få vand fra naboens brønd.

En jul under krigen fik Agnethe, Magda og jeg ski i julegave. De var lavet af en lokal snedker og havde simple læderbindinger. Fodtøj var gummi-støvler, så det var noget af en kunst at løbe på dem.

Om det var samtidig, andre fik en stor kælk lavet af smeden, kan jeg ikke huske, men det var byens største kælk. Vi løb meget på ski i Porsbakkerne, hvor Tyskerne gravede tankstillinger, men vi havde ingen problemer med de tyske soldater.

På et tidspunkt tog tyskerne skolerne, missionshuset og forsamlingshuset, hvor der blev indkvarteret flygtninge og soldater.

Jeg gik i skole på savværket. Den store tømmersav stod lige udenfor, så det var ikke nemt at høre læreren, når kævlerne gik gennem saven. På kommunekontoret arbejdede en tysk soldat med kontorarbejde for tyskerne. Alternativet var, at tyskerne havde taget kontormaskinerne. Far kunne jo snakke med denne soldat, der godt kunne tåle de nedsættende historier om Hitler.

Hos bageren arbejdede i krigens sidste tid nogle italienske krigsfanger. De stak af kort før krigens slutning og blev gemt hos nogle bønder. Kan jeg huske, eller har jeg mon fået fortalt, at disse - eller andre - fik lavet falske legitimationskort på kontoret, hvor der samtidig blev nedsat falske folke-registerkort. Var far ikke på et tidspunkt ved at blive upopulær, fordi han holdt en tysk avis. Han holdt da op med det. Han hørte samtidig BBC på en hjemmebygget radio, der stod ved siden af hans seng. Han kunne så sammenligne de tyske og engelske oplysninger om krigens gang.

Jeg kan huske, vi vågnede en nat ved, at himmelen var helt oplyst. Far sagde det var nordlys, men næste dag viste det sig, at det var møbelfabrikken, der var sprængt i luften.

Man skulle under krigen passe godt på sin kat. Der var nogle der fangede kattene og brugte skindet til beklædning.

Jeg gik i korte bukser hele året. Om vinteren med lange riflede strømper, holdt oppe af strømpebånd. Fodtøj var træsko med jernklamper, der kunne slå gnister på brostenene, og så sorte kludesko med i skole. Hjemme brugte jeg sivsko.

Den 4. maj var jeg i tørvemosen med Ejvind. Karen var også med. Da vi kom hjem om aftenen, var alle flag jo oppe, vi vidste ikke hvorfor. Købmand Juul i Østergade delte cigaretter ud til alle, han havde gemt dem til formålet.

Vi drenge badede meget i åen. Det måtte vi ikke, så vi kunne ikke tage hjem før håret var tørt. Men jeg lærte da at svømme uden at drukne.

Jeg havde nogle problemer efter flytningen til Kirkegade. Jeg var jo begyndt at gå i Søndre skole, men hørte til Nordre skole i Kirkegade. Hvorfor jeg ikke skiftede skole ved jeg ikke. Det gav anledning til, at jeg fik klø i skolen, fordi jeg boede et forkert sted, og hjemme i Kirkegade fik jeg klø, fordi jeg gik i en forkert skole.

Skolen var med 7 årgange, 2 klasseværelser, 1 gymnastiksal, 1 lærerinde og en lærer, lokum i gården, kakkellovn, som det tilkom dukse at hente brændsel til og fodre. Degnen H.P. Nielsen, var en brutal fyr. De, der ikke kunne følge med, fik tærsk, ikke altid bare nogle på hovedet, men også spark, når de lå på gulvet. Han blev sat fast af tyskerne under krigen og var endnu mere brutal, da han kom tilbage. Jeg har enkelte gange fået en på hovedet, også med violinbuen (for ikke at synge med).

Jeg legede meget med Jørgen hestehandler, Ove bager, Preben rejsebud m.fl. Jeg gik til præst hos pastor Bielefeldt i missionshuset, og blev konfirmeret i april 1947. Jeg kan huske 2.-dagsgilderne, hvor vi hyggede os rigtigt - også med pigerne. Vi fik jo ikke noget spiritus eller andre moderne rusmidler, det var store sager med et glas kirsebærvin, men jeg husker da, at vi alligevel havde det sjovt, når vi ud på natten fulgte hinanden hjem. Jeg holdt også 2.-dags gilde i kroens store sal. Det var en aften til kaffebord. Vi måtte ikke danse, fordi Christian X lige var død. Det var vi meget sure over. Det kan måske også have haft noget med mors sygdom at gøre.

Den 1. maj 1947 var jeg kommet i lære hos far. Jeg havde ellers aftalt med kæmneren i Gjesing at komme i lære hos ham, men det passede åbenbart ikke far, så jeg måtte tage til takke med en læreplads hjemme. Jeg ville jo ikke kunne have klaret mig udenfor hjemmet for en lærlingeløn.

Efterhånden som pigerne flyttede hjemmefra, måtte far og jeg klare os med eller uden husbestyrerinder. Det var som regel sådan, at de, far gerne ville giftes med, ikke ville ha' ham - eller omvendt. Kvaliteten af husbestyrerinderne var svingende, nogle kunne lave mad og ikke gøre rent, og andre havde det omvendt.

Jeg har aldrig haft noget nært forhold til min far, men vi klarede os igennem uden at genere hinanden alt for meget.

Dynastiet

Alle kæmnerens 5 sønner fik en uddannelse inden for kommunal administration, og endte alle som kollegaer til faderen. Derudover blev 2 af døtrene gift med 2 mænd som også arbejdede i samme branche.

Alt det nåede Marius at opleve inden han blev pensioneret som 65-årig i 1957. Herefter flyttede han til en ældrebolig i Buerup på Sjælland, hvor han blev nabo til sin datter Magda.

En hjerneblødning svækkede ham alvorligt, han kom til at gå dårligt og var lidt lam i den ene hånd og arm. Men han kunne snakke. Han blev ligefrem lidt mere venlig, men faldt også meget af. Arne sørgede for, at han fik en plads på Nyrup plejehjem, hvor han døde i februar 1964.

Både Bodil og Marius ligger begravet på Auning Kirkegård.

Nielsen-dynastiets yngste, den nyudnævnte kommunesekretær, Bent Nielsen, byder sine kollega-slægtninge velkommen til Alsted-Fjenneslevs kommunekontor i Fjenneslevmagle. Fra højre mod venstre: Faderen, fhv. kæmner Marius Nielsen, de fire brødre, kommunesekretærene Arne, Ejner, Otto og Viggo Nielsen, samt to svogre, overassistent Verner Christensen og kommunesekretær Svend Jensen.

Den gamle landsbysmed - noget af en troldmand

*- eller krøniken om de Øster Alling-smede fortalt af en efterkommer,
fhv. gårdejer Gustav Møller, "Højagergård" ved Auning.*

ARTIKEL BRAGT I RANDERS AMTSAVIS,
LØRDAG DEN 24. MAJ 1980.
AF JOURNALIST MOGENS BYTOFT

I gamle dage var smeden i landsbyen en af de mest betydningsfulde håndværkere. Han var tit noget af en tusindkunstner, var både "medicinmand" og dyrlæge og der går sære frasagn, om de ærinder, han som følge af sin bestalling havde.

Det kan fhv. gårdejer i Øster Alling, Gustav Møller "Højagergård", Auningvej 14 mellem Auning og Øster Alling berette om som få. Han går nu i sit 81. år og bliver en bedre og bedre fortæller om emner fra gamle dage. Han er på sæt og vis en blanding af navnkundig professor Vilhelm Andersen som var en gudbenådet fortæller og vore dages professor udi i skulpturkunsten, Robert Jacobsen. Gustav Møller fortæller af karsken bælg på original Øster Alling-dialekt og han fremstiller skulpturer i jern, som oftest af gamle redskabs- og maskindele. I haven til hans og fru Anna Møllers villa ud mod landevejen står en række af disse jernskulpturer og de påkalder manges nysgerrighed. Gustav Møllers oldefar, farfar og far var alle smedemestre i Øster Alling, og den gamle virksomhed eksisterer såmænd endnu, men nu i hypermoderne bygninger.

Historiens gang

Læserne kan godt begynde at "spidse øren" for nu giver vi ordet til Gustav Møller, som efter at have læst en artikel her i avisen i vinter om smedene i Vivild, fik lyst til at fortælle om smedene i Øster Alling.

- Hvor skal vi starte?

- I 1700-tallet, da blev min oldefar født – det var i 1794, og hans smedje lå neden for Øster Allings Kirkegård, der hvor der nu er parkeringsplads.

- Startede han smedjen?

- Ja, men det var i øvrigt slet ikke hans egen private smedje. Den ejedes af landsbyens gårdmænd og de forpagtede den ud på kontrakt og den første forpagter var min oldefar som hed Peter Møller. Han var født i Læsten og havde været smed på herregården Løvenholm. Hvornår han tiltrådte forpagtningen i Øster Alling, har jeg endnu ikke kunnet få opklaret, men det har, selvom han døde i en ret så ung alder, nok alligevel været en del år. Han døde i Øster Alling den 5. februar 1848, og hans søn, min bedstefar, Jens Møller, overtog så kontrakten med gårdmændene og da var min bedstefar kun 20 år gammel. Han var kontrakt-smed, indtil min far, Poul Møller kom hjem fra Landbohøjskolens ride- og beslagskole i 1898 så min bedstefar nåede at holde 50 års jubilæum.

Billederne i denne artikel er venligst udlånt af Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup. Smeden på billederne er Eigil Sørensen fra Auning.

For 80 øre

Gustav Møller fortæller videre at hans far straks efter Jens Møllers død blev selvstændig smedemester i Øster Alling.

- Far købte en parcel på 1800 kvadratalen af Peter Jensen, Øster Alling. Prisen var 600 kr., og udgifterne ved handlen beløb sig til 19 kroner og 20 øre. Der blev så bygget en bolig, et lille værksted og et beslag-skur. I årenes løb er smedjen blevet udvidet mange gange.

- Min far kørte hurtigt træet. Alt skulle jo laves ved håndkraft, håndmedes. Da jeg er i avisen læste om smedenes priskurant fra år 1900, så kan jeg bedre forstå, hvorfor min far lagde hammeren. Det var en ringe betaling smeden fik for sit værk.

Jeg kunne i avisen læse, at far havde været i bestyrelsen for omegnens smedeforening og han havde selv underskrevet priskuranten. Jeg fatter ikke, at han kunne gøre det. Han fik 80 øre for at lægge fire gamle hestsko om. Tænk på, at smeden skal løfte hvert at hestens ben fire gange fra jorden, altså 16 gange. Det giver fem øre for hver gang smeden arbejder med hestens hov. I 1902 solgte min far smedjen til Niels Kristensen og købte derefter en gård med 30 tønder land i Ring ved Auning. Prisen var 17.500 kr., men udgifterne ved handelen var kun 77 kroner og 35 øre.

Nutiden

Med årene er Øster Allings gamle smedje solgt flere gange. Niels Kristensen solgte til Kristian Nielsen, som solgte videre til Søren Pedersen og så til Louis Christensen, som solgte til nuværende borgmester i Sønderhald, G. Kirk Thøgersen som for en del år siden lod Leif Kjærsgård komme til. Han tømte værkstedet for værktøj og maskiner men bor stadig i smedeboligen, som er udvidet og moderniseret og uden for byen har han bygget en meget stor maskinhal med værksted, udstillingslokale, kontor, spise-stue m.v..

Kjærsgård har specialiseret sig i fabrikation af jernspær og buer til produktionsstalde og maskinhuse.

Rang og stand

Gustav Møller beretter, at da hans bedstefar havde kontraktsmedjen, da var der mange store gårde. Ingen af dem var dengang udstykket. Det var

sognekonger og storbønder, der regerede kommunen og landmændene blev sat i rang og stand efter hvor mange skorstene, der var på stuehuset. Fire skorstene, ja så var man proprietær med 20 køer. Tre styks, så var man gårdejer med 14 køer. To skorstene gav rangen som bolsmand med seks køer og en enkelt skorsten havde husmanden, som bare havde en ged.

- Jeg har kendt en kone, som lod en tømrer sætte en træ-skorsten op på sit stuehus, så hun kunne prale af at have fire, men hendes mand nåede nu aldrig op på de 20 køer.

- Kunne man leve af at være sådan en slags bysmed?

- I min bedstefars kontrakt stod der, at han havde fri drift på tre tønder land. Han havde to små heste, fire køer og to kviekalve. Min farmor har fortalt mig, at de havde en flok på 15 høns og to skrukhøner, der som regel havde 20 kyllinger. To hanekyllinger fik lov at leve til de var udvokset. Den ene blev spist juleaften og den anden påskedag. Men ellers skulle bønderne selv gå smeden til hånd med det arbejde, som de ønskede udført, og de skulle betale smeden for kul og jern. Nye ting, som blev fremstillet af smeden, blev betalt på ambolten, altså i røde penge. Ambolten står nu i min søn, Pouls værksted. Man kan rigtigt nok se, at den har fået klø, den er helt svajrygget og på siden af den er indgraveret: J.M. 1828, så den er snart en gammel svend.

Mod onde ånder

- Bedstemor har fortalt mig, at hun til tider var ude i smedjen for at trække blæsebælgen og hjælpe til med at hugge jern over til hestesko. Dengang kunne smeden ikke købe fabriks-sko. Bysmedene behandledes med en vis respekt af andre folk, ikke alene, fordi de var udøvere af vort næstældste håndværk og havde de stærkeste kræfter, men også fordi smeden mange steder var "klog mand" og kunne mere end sit Fadervor.

Gustav Møller fortæller, at der i gamle dage var langt mellem dyrlægerne. - Da bedstefar var smed i Øster Alling, blev der skrevet i hans kontrakt, at han skulle være villig til at tilse dyr, og kurere efter bedste evne.

Natpottens indhold som medicin

For eksempel skulle bedstefar, siger Gustav Møller, optage sig at sætte ring i næsen på tyre, stikke kreaturer for trommesyge, kastrere grise, snøre en vædder, save af køernes horn, årelade heste og behandle to og tre års plage for "skylle".

- Og hvad er så det?

- Ja, det er der nok ikke mange, der har anelse om. Men det er altså en skavank, som udarter sig sådan, at plagen, altså en hest, har tandkød hængende neden for tænderne, så den ikke kan æde.

- Hvad var kuren?

- Jo, hør nu her. Dagen før smeden havde lovet at komme, fik konen på gården besked på, at hun ikke måtte tømme natpotten. Den skulle med sit indhold stå klar ude i stalden, når smeden kom. Plagen blev trukket ud på gårdspladsen, fik en bremse på mulen. Manden på gården holdt bremsen og hestens tunge, og en af gården karle holdt natpotten. Smeden dypede så et hammerskaft omviklet med klude nogle gange med natpottens helbredende medicin og vaskede plagens tandkød. To dage efter behandlingen kunne plagen æde igen.

Som dreng har jeg, siger Møller, set smed Meyer på "Dalsgård" ved Auning kastrere grise. Når han havde taget testiklerne ud, spyttede han skræltobakssøvs ind i såret, og der var aldrig en gris, som fik betændelse eller skæreknerder. Det var skam en billig medicin, de smede anvendte.

- Og hvad fik smeden så for det?

- For sin assistance fik han korn, halm, en sæk tørv, bøgebrænde og fri græsning på gårdmændenes marker.

Smedens gilde

Det var skik, at smeden holdt et stort gilde en gang om året, og det gik, fortæller Gustav Møller, på omgang i gårdmændenes storstuer. Smeden betalte dog gildet. Når de så havde spist, spillede mændene kort og drak kaffepunch, og der blev danset til harmonikamusik. Og så sang de ellers om "Ved min ambolt stod smeden, sødet og svedig, klemte om forhammerens eg, og slog som en udæsket kriger, og sjælden hans hammer var ledig. Han sang om kap med sin ambolt og fil, og han får altid pigernes varmeste smil..."

Gildet blev ved til sol stod op.

Om "modсот"

Også som læge benyttede man smeden. Han trak tænder ud, målte for modсот, kurerede gigt i lemmer og meget andet. Så man kan nok begribe, at smeden var en mand med autoritet.

- Hvad er "modсот"?

- Jeg ved det faktisk ikke!

Vi har derfor spurgt lederen af Landbrugsmuseet på Gl. Estrup, museumsinspektør, mag.art. Svend Nielsen, Auning og han kunne referere til professor Aksel Steensberg, som i sin bog "Dagligliv i Danmark 1720-1790" oplyser, at der i Ludvig Holbergs komedie "Barselstuen" er følgende replik: "Anne Signekielling skal også have 4 mark, som måler for barnet for moersot". Udtrykket "modсот" eller "moersot" kom ligesom det græske hysteria af "livmoder", men dækker vistnok snarest "cardialgi", dvs. smerter i hjertekulen eller kolikagtige smerter i underlivet.

En pose fuld af historier

Gustav Møller kan mildt sagt en pose fuld af smedehistorier, men de er nu ikke alle sammen lige sanddru, indrømmer han, og fortæller om en Peter Nielsen, som trak til smeden med sin ko, som hornene var groet ind i panden på. Mester sagde til smedesvenden: Kan du sætte de horn på plads?

-Ja, det kan jeg da hurtigt gøre, svarede han. Svenden tog et halvtommers rør og satte i rumpen på koen. Hver gang han blæste i røret, udvidede hornene sig med en tomme. Da han havde blæst nogle gange, sagde Peter Nielsen: Nu skal du holde, ellers kan hun ikke gå ind ad stalddøren.

-Jaså, svarede smedesvenden, så kan du få røret med hjem, og så kan du suge hornene tilbage til den vidde, du ønsker...

Og for mange år tilbage fortalte en afdød Øster Alling-borger mig følgende smede-historie: Smeden lavede grin med Søren Pedersen, som havde sendt bud efter ham.

Pedersen havde en ko, som ikke ville æde. Da smeden kom ud i stalden, så han straks, at koen ikke havde "gødet", og han var så klar over, at koen havde forstoppelse. Det burde gårdmanden jo selv have kunnet se. Smeden blev lidt ærgerlig over, at han var blevet tilkaldt, så han ville prøve, om han kunne lave lidt grin med Søren Pedersen. Smeden forlangte at få en lygte tændt. Manden fik så bud på at gå op i båsen til koen og smeden befalede: Luk munden op på koen og se den ned i halsen. Og til karlen sagde han: Løft halen...

Så tog smeden lygten og holdt den for enden af koen og spurgte Søren Pedersen, om han kunne se lygten. Søren svarede nej...

Ja, så kan du komme ned fra båsen, sagde smeden. Kan du ikke nu se, hvad koen fejler. Når du ikke kunne se lygten, så har koen tarmslyng. Jamen, spurgte Søren, kan du kurere koen?

Ja, hun skal have to flasker gaubersalt, så er hun i orden i morgen... Herefter blev Søren Pedersen, når folk traf ham i byen, spurgt, om han havde flere køer med tarmslyng, og man tilføjede lunt: "Du må nu være glad for, at sygdommen ikke er smitsom". Søren blev gal og sagde: "Hold kæft"...

Gustav Møller siger, at efter de oplysninger, som han fik for ca. 50 år siden, så skal historien være sandfærdig og have foregået for mindst 100 år siden.

-Jamen kan det være sandt, at en landmand på den tid kunne være så naiv og godtroende, at han tog alt, hvad smeden sagde og gjorde for gode varer?

-Ja, det skal såmænd nok passe.

Smeden var en troldmand i mange menneskers øjne...

Beretning

Sidste års generalforsamling blev afholdt den 26. februar på virksomheden Datagraf i Auning. Det meget store fremmøde kunne tyde på, at der er interesse for at besøge lokale virksomheder. Bestyrelsen er da også indstillet på, at man også fremover vil kontakte sådanne med henblik på en aftale om besøg.

Foreningen har godt 200 medlemmer. Et tal der er i let stigning. Besøgstallet på arkivet har i det forløbne år været ca. 125.

Der har været afholdt tre almindelige bestyrelsesmøder. Første møde var det konstituerende møde den 12. marts 2003. Her blev jeg valgt til formand, Frits Nielsen til næstformand, Helga Sørensen fortsat kasserer og Hanne Byriel sekretær. På dette møde var der enighed om at arrangere et fællesmøde for vagterne i arkivet. Disse mødtes den 30. april for at genopfriske vore procedurer, interne kurser, kommunikation o.s.v.. Den 6. august bestyrelsesmøde. Et meget vigtigt og omfattende punkt denne aften var, hvordan vi skulle markere Arkivernes Dag den 8. november.

De fremlagte bøger, tidsskrifter, scrapbøger, protokoller o.l. blev flittigt studeret af publikum.

Derom senere. Sidste møde har været den 21. januar. Flere praktiske ting var på dagsordenen og naturligvis tilrettelægning af denne generalforsamling.

Arrangementer i året: Den 3. juni gik turen til Gl. Estrup. Vi var ca. 70 deltagere. Vibeke Nielsen stod for den spændende rundvisning på selve Herregårdsmuseet og de nyåbnede Orangerier. Aftenen sluttede med kaffe og hyggeligt samvær i Spisestedet.

Den 26. august havde foreningen sammen med menighedsrådet i Hørning en aften omkring Hørning Kirke. Der var et helt overvældende antal deltagere. Ca. 130. Selv om det var en blæsende og lidt kold aften var der mange, der gav udtryk for, at Viggo Karlsens rundtur på kirkegården, havde være fantastisk. Også Tage Thaarstis gennemgang af kirken vakte lydhørhed.

Den 9. september var en mindre flok mødt op i Fløjstrup Bakker for at se udgravningerne der. Et område, der er et besøg værd. Museumsfolkene fortalte engageret om stedet og fundene her.

Den 8. november – Arkivernes Dag – blev en god oplevelse for alle der deltog. Det lykkedes os, at aktivere kræfter, som normalt ikke arbejder i foreningen. Dette gav megen ny inspiration, og var med til at gøre udstillingen "bredere". Men i det hele taget var arbejdet med at få det hele stablet på benene præget af iver, samarbejde, godt humør og arbejdsvilje. Det skal alle have en stor tak for.

Af regnskabet fremgår også, at der er investeret i en ny kopimaskine. Det var hårdt tiltrængt, da det er vigtigt, at vi kan kopiere flotte ting til vore brugere. Ligeledes har det været dyrt, at få lavet de gamle film. Men disse vil have stor værdi for fremtiden. Til finansiering har Sparekassen Kronjylland bidraget, og vi har også fået midler fra Arne M. Christensens Fond. Det skal også nævnes, at Sparekassen, i forbindelse med lukningen i Øster Alling, forærede vores forening en DVD afspiller.

Når Sparekassen til efteråret har jubilæum, vil vi så til gengæld lave en mindre udstilling, i deres lokaler.

Vi håber, at I som sædvanligt kan modtage Årsskriftet inden sommerferien. Vi vil også stadig gøre kommunen opmærksom på de pladsproblemer, vi har på arkivet og ligeledes ønsket om tilslutning til internettet.

Til sidst en tak for et godt samarbejde til bestyrelse, vagter og alle andre, der arbejder i arkivet og for foreningen.

*Formand
Minna Christensen*

Sønderhald Egnsarkiv

Nørregade 5B, 8963 Auning, tlf. 86 48 37 84.

Åbningstid: Mandag kl. 15-21.

Formand:

Minna Christensen, Sandagervej 10, Assentoft, 8900 Randers
tlf. 86 49 41 69.

Næstformand:

Frits Nielsen, Virringvej 19, Virring, 8900 Randers,
tlf. 86 49 44 83.

Kasserer:

Helga Sørensen, Enghavevej 6, Årslev, 8900 Randers,
tlf. 86 49 13 40.

Sekretær:

Hanne Byriel, Kirkevej 14, 8963 Auning,
tlf. 86 49 50 69.

Annoncering:

Bent Østergaard, Østervangsvej 29, Fausing, 8961 Allingåbro,
tlf. 86 48 17 60.

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Wallin Feder, Klibovænget 10, 8963 Auning,
tlf. 86 48 40 71.

Marta Rasmussen, Virringvej 34, Moeskjær, 8900 Randers,
tlf. 86 49 48 27.

Niels Kristoffersen, Drosselvej 1, Hørning, 8900 Randers
tlf. 86 49 43 66

Udpeget af byrådet:

Orla Lund, Elmestien 2, Øster Alling, 8963 Auning
tlf. 86 49 22 70